

Not Alma Stratejisinin Öğretiminin Tarih Başarısı ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri *

Duygu Çetingöz & Kamile Açıköz

Bu araştırmada not alma stratejisinin öğretiminin Tarih dersinde akademik başarı ve hatırd tutma üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu araştırma üniversite 3. sınıf Cumhuriyet Tarihi dersinde, 72 (31 kız, 41 erkek) öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu deneysel araştırma modeli kullanılmış, araştırma gruplarından birine strateji öğretimi yapılmış, diğerinde ise geleneksel öğretim yapılmıştır. Deney grubundaki öğrenciler not alma stratejilerini uygulayacak biçimde yetiştirilmişlerdir. Araştırmanın verileri, Başarı Testleri ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Bağımlı t testi, t testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda not alma stratejisinin öğretiminin Tarih başarısı ve hatırd tutma üzerinde geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Not alma stratejisinin öğretimi, Tarih başarısı ve hatırd tutma

The Effects of Note-taking Strategy on History Achievement and Retention

The aim of this research is to study the effects of note-taking strategy on history achievement and retention. Juniors (31 females and 41 males) attending History of Turkish Republic course participated at this research. The pre- and post-test experimental design with a control group was utilized. One of the groups was taught note-taking strategy and the other group was taught traditionally. Before the treatment, the students in the experimental group were trained as to use note-taking strategy. The data of the research were collected through Achievement Tests. Arithmetic Mean, Standard Deviation, t test, Dependent t test, were used to analyze the data. The research has yielded the following results: note-taking strategy is more effective on history achievement and retention than traditional instruction. Effects of note-taking strategy instruction on students' achievement and retention.

Keywords: Note taking strategy instruction, History achievement and retention

*Bu makale, Çetingöz, D. (2006). "Not Alma Stratejisinin Öğretimi Tarih Başarısı, Hatırd Tutma ve Başarı Güdüsü."DEÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezine dayalı olarak hazırlanmıştır ve Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu'nda (2008) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Summary

Many definitions of learning strategies have been made, which are accepted to be one of the common features of effective learners. Learning strategy is described as an attitude and thoughts which students use during the learning and directed towards affecting the codification (Weinstein and Mayer, 1986). There are studies which indicate the positive effects of learning strategies on many student features such as academic achievement, achievement motivation, retention, reading comprehension, self-esteem, creative thought, critical thought, transfer and etc. (Açıköz, 1984; Block, 1993; Ferguson, 2001; Meltzer and the others, 2001; Palincsar and Brown, 1983; Perry, 1996; Perez, 1998; Rich and Blake, 1994; Vanderstoep, Pintrich and Fagerlin, 1996; Ward and Rosetta, 2001). Therefore, using learning strategies effectively is really important.

Using note taking strategy in 'history course' has a special value. Because note taking provides to distinguish important knowledge from unimportant one, put in order the learnings, summarize, define the key concepts and follow the learning (Chamot and the others, 2003; Bethell, 1983; Jacobsen, 1989; Najar, 1997). Note taking make students' processing and gives them an opportunity to comment on the related subject, add their response and put together the previous learnings with new ones. Note taking provides to organize and process the knowledge in a certain note taking system (Najar, 1997). Students who take notes effectively determine the important knowledge in the subject and write this knowledge by synthesizing them in a particular way (Nist and Holschuh, 2000). These processes make students think actively about the subject and make them responsible for their learnings (Appleby, 2003; Fowler, 2003). It is determined that teaching note taking strategy in History course has an effect on students' note taking skills, academic achievement and retention (Bethell, 1983; Jacobsen, 1989).

University students can record only %30 of important things they listen during the course lecturing (Kiewra, 2002). It seems clear that for many students it is a difficult task to take effective notes (O'Conner and Lumsden, 2003; Yokoi, 1998) and Carpenger (2000), states that students who have learning difficulties may also lack the ability to use note taking strategy. Note taking can be learned as other skills. Unfortunately, Palmatier and Bennet state that only %17 of university students attend an educational programme related to how they can take effective notes (Eggert, 2001).

In our country there isn't any research which investigates the effects of teaching note taking strategy. And abroad there are few researches which analyze the effects of note taking in History course. In the light of the explanations till now, in this research it is aimed to study the effects of teaching note taking strategy's on academic achievement in History course and retention.

Method

In this study, control-grouped pre-test post-test experimental design was used. The research was performed on one control and one experimental group. During the experiment strategy teaching programme was applied on experimental group. It was not applied to the control group.

The participants of the study were 72 (31 female, 41 male) 3rd grade students who were studying at Buca Faculty of Education, in Primary School Social Studies Education Department.

The data of the study was collected by using multiple choice achievement test and essay test.

At the beginning of the experimental process students who participated in experimental group were taken to the training program. The aim of the Note Taking Strategy Teaching Programme is to train and give instructions to the students about note taking strategy in order to make them get used to the strategy, use it effectively, and understand what is note taking strategy, how can they use it and why it is important. As a content this training process includes finding causation relations, finding important parts of the learning material, writing in organization, using key sentence or word and note taking. The first step of Note Taking Strategy Teaching Programme's application was at the beginning of the term, before History of Turkish Republic course started and it lasted 4 hours and 30 minutes. And the second step continued by unifying these applications with History of Turkish Republic course. During the first term students listened to the course by taking notes down on worksheets. At the end of each course their worksheets were collected and by evaluating their note taking acquisitions, students were given response.

The analysis of data has been done by SPSS computer package program, Arithmetic Average, Standard Deviation, Dependent t-test, and t-test.

Results and Discussion

Teaching note taking strategy increases students' History course achievement. This result demonstrates that note taking strategy, which is analyzed in this study, has a consistency with the results of the researches which investigate the effects on academic achievement. For example, Faber (1987); Najar (1997); McIntyre (1990); Oğuz (1999); Simons (1988) who applied note taking teaching strategy in their researches stated that teaching this strategy increases student achievement in a great amount. During the process of using note taking strategy, student is prevented to listen to the course as an inactive recipient audience. Contrary to the control group, students in the strategy teaching group organize the knowledge actively, give them meanings and so they function the knowledge. For these reasons, in this research students in

strategy teaching group were more successful in History course than the control group.

Teaching note-taking strategies has a positive effect on students' retention. This finding supports research suggesting that note-taking strategy makes retention easier. (Chang, 1987; Miller, 1995; Sinatra, 1995; Tucker, 1988).

It's not surprising that the retention level of strategy teaching group is higher than that of the control group. This is because of the fact that while students use note-taking strategy, they focus on cause-effect relations, main and significant points, and also the relations between events. By doing so, they make their learning more effective and meaningful. Consequently, it becomes easier for students to retain what they have already learned. In other words, students' level of processing the knowledge increases.

In view of what has been explained so far, we can reach the conclusion that teaching about learning strategies to candidate teachers is considerably significant. Nevertheless, when we examine the curriculums of institutions where teachers of social sciences are trained, we can hardly see any courses designed to improve the knowledge of candidate teachers on learning strategies in related fields. In addition, there are also very few courses in which they can practise the skills they have acquired. The fact that teachers did not have any chance to improve their knowledge on learning strategies when they were students themselves has a negative effect on their desire to teach related strategies to their students when they actually perform in classes. In this respect, they cannot serve as good models for their students. As a consequence of this, it is essential that teacher training institutions consider adapting programs and courses related to the applications of learning strategies. Doing research in this field should also be encouraged. However, the number of research done in our country regarding this issue is fairly small. Further research into developing and applying a strategy program to learn history effectively is expected to fill this gap.

Etkili öğrenen bireylerin sahip olduğu ortak özelliklerden biri olarak kabul edilen öğrenme stratejileri için pek çok tanımlama yapılmıştır. Genel olarak strateji bir şeyi elde etmek için izlenen yol ya da bir amaca ulaşmak için geliştirilen bir planın uygulanmasıdır (Açıkgöz, 2003). Öğrenme stratejisi ise öğrencilerin öğrenme sırasında kullandığı, kodlama sürecini etkilemeye yönelik davranış ve düşünceler olarak tanımlanmıştır (Weinstein ve Mayer, 1986). Kısacası öğrenme stratejisi öğrenme sürecinde kullanılan stratejilerdir.

Öğrenme stratejilerinin öğretiminin akademik başarı, başarı güdüsü, hatırd tutma, okuduğunu anlama, benlik saygısı, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, transfer etme gibi pek çok öğrenci özelliği üzerinde olumlu etkileri olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Açıkgöz, 1984; Block, 1993; Ferguson, 2001; Meltzer ve diğerleri, 2001; Palincsar ve Brown, 1983; Perry, 1996; Perez, 1998; Rich ve Blake, 1994; Vanderstoep, Pintrich ve Fagerlin, 1996; Ward ve Rosetta, 2001). Bu nedenle öğrenme stratejilerinin etkilice kullanımı önemlidir.

Öğrenme stratejilerinin etkilice kullanımı ile öğrenci başarısının artmasının beklendiği bir ders de Tarih dersidir. Çünkü öğrenciler Tarih dersinde dinleme ve okuma etkinlikleri sırasında kronolojik bir biçimde düzenlenmiş olaylar zincirine ilişkin birçok bilgiyi öğrenmeye çalışırlar. Bu nedenle bu tür bilgileri kavramaya çalışırken öğrencilere yardımcı olacak öğrenme stratejilerinin öğretilmesi oldukça önemlidir. Onlara konu içindeki olguları, fikirleri, zaman dizilimlerini, benzerlik ve zıtlıkları, neden-sonuç ilişkilerini, problem ve çözüm ilişkilerini belirleme becerisi kazandırarak, daha nitelikli ve kalıcı bilgilere sahip olmaları sağlanmalıdır (Ciardiello, 2002; Lubliner, 2001; Melton, 2000; Vass, 2003; Williams, 2000). Bunun için öğrenme stratejilerinden tahminde bulunma, soru sorma, not alma, grafik düzenleyiciler oluşturma kullanılabilir (Kreis, 2000; Reed, 1998; Mountford ve Price, 2004; Reed ve Griffin, 1993; Vass, 2002; Vass, 2003). Strateji kullanımının tarih başarısı üzerindeki olumlu etkileri araştırma bulguları tarafından da desteklenmektedir (Clark, Nolen, Warentin ve Scott, 1998).

Tarih dersinde not alma stratejisinin öğretimi özel bir önem taşımaktadır. Çünkü not almak önemli bilgiden önemsiz bilgiyi ayırmayı, bilgileri düzenlemeyi, bilgileri kısaltmayı, anahtar kavramları tanımlamayı ve öğrenmeyi izlemeyi sağlar (Chamot ve diğerleri, 2003; Bethell, 1983; Jacobsen, 1989; Najar, 1997). Not alma öğrencilerin işleme yapmasını sağlayarak, konu ile ilgili kendi yorumlarını ve tepkilerini eklemelerine ve geçmiş bilgileri ile yeni bilgilerini birleştirmelerine olanak tanır. Not alma, konudaki bilgilerin örgütlenerek ve işlenerek belli bir not alma sisteminde

yazılmasını sağlar (Najar, 1997). Etkili not alma anlatılan konuda geçen her şeyi kaydetme değildir. Etkili not alan öğrenciler konuda yer alan önemli bilgileri belirleyip, bu bilgileri kendilerine özgü bir biçimde sentezleyerek yazarlar (Nist ve Holschuh, 2000). Bu süreçler anlatılan konu hakkında aktif bir biçimde düşünmeyi ve kendi öğrenmesinden sorumlu olmayı sağlar (Appleby, 2003; Fowler, 2003). Tarih dersinde not alma stratejisinin öğretiminin öğrencilerin not alma becerileri, akademik başarıları ve hatırdaki tutmaları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir (Bethell, 1983; Jacobsen, 1989).

Not almayı etkili bir öğrenme stratejisi olarak kullanabilen öğrencilerin özellikle kavrama ve hatırdaki tutma düzeylerinin gelişme gösterdiği belirlenmiştir (Bethell, 1983; Brendt, 1996; Jacobsen, 1989; Najar, 1997; Simons, 1988). Bilinmektedir ki, etkili not alma üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını arttırmaktadır (Strong ve diğ., 2002). Brown ve Miller (1996) başarılı öğrencilerin büyük bir çoğunlunun not aldığını ve bu notlara anahtar cümleler, kelimeler ve sorular eklediklerini belirtmektedirler. Benzer bir biçimde Nist ve Holschuh (2000), aktif öğrenenlerin ve başarılı üniversite öğrencilerinin etkili bir şekilde nasıl not alacaklarını öğrenmelerinin bir parçası kabul ettiklerini belirtmektedir.

Not alma da başka beceriler gibi öğrenilir. Ancak Eggert (2001)'in Palmatier ve Bennet aktardığına göre üniversite öğrencilerin yalnızca %17'si nasıl etkili notlar alacaklarına ilişkin bir öğretimsel programa katılmışlardır. Üniversite öğrencileri dinledikleri konu anlatımı içerisinde geçen önemli fikirlerden sadece %30'nu kaydetmektedirler (Kiewra, 2002). Görüldüğü gibi, etkili notlar oluşturmak pek çok öğrenci için zor bir etkinliktir (O'Connor ve Lumsden, 2003; Yokoi, 1998) ve Carpenger (2000), öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerde not alma stratejisini kullanma açısından birtakım eksiklikler görülebileceğini belirtmektedir.

Not alma konunun belleğe yerleştirilmesini de kolaylaştırır. Öğrenen konuyu yönetilebilir parçalar şeklinde örgütler. Yani öğrenen not alırken kesin bilgiye ve ana fikre odaklanır. Bu yolla not alınan bilginin hatırlanma düzeyi artar (Fender, 2001; Najar, 1997). Not alma ve alınan notları gözden geçirme öğrenenin dikkatinin konuya yönelmesini ve konudaki bilgilerin uzun süreli belleğe kodlanmasını kolaylaştırır (Eggert, 2001; Fender, 2001; Liebsen, 1996). Not alma işleminden sonra bu notlara ipucu niteliğinde eklemeler yapmak bilgilerin hatırlanması açısından önemlidir. Örneğin bir paragrafta yer alan bilgileri temsil eden kelime ya da cümleler eklemek ve daha sonra bu kelime ve cümlelere bakarak paragrafta yer alanları hatırlamaya çalışmak hatırlama sürecini geliştirir (Chandler, 2003; Nist ve

Holschuh, 2000). Bilindiği gibi not alma stratejisinin en temel etkinliklerinden birisi yazma işlemidir. Not alırken yazmak ve kendi düşünce süzgecinden geçirerek kendi cümleleri ile yazmak hatırlama düzeyini artırır (Fowler, 2003).

Ülkemizde not alma stratejisinin öğretiminin etkilerini inceleyen araştırmalara rastlanmamıştır. Yurtdışında ise Tarih dersinde not alma stratejisinin etkilerini inceleyen araştırmalar azdır. Bu nedenlerle Tarih dersinde not alma stratejisinin öğretiminin akademik başarı ve hatırd tutma üzerinde etkilerini inceleyen bir araştırmanın yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada da Tarih dersinde not alma stratejisinin öğretiminin akademik başarı ve hatırd tutma üzerinde etkili sonuçlar vermesi beklenmektedir.

Bu araştırmanın amacı not alma stratejisinin öğretiminin Tarih dersinde akademik başarı, hatırd tutma üzerinde etkili olduğu hipotezini test etmektir.

Bu araştırmanın alt amaçları;

- 1) Not alma stratejisinin öğretiminin Tarih dersinde akademik başarı üzerinde anlamlı etkiler gösterip göstermediğini test etmektir.
- 2) Not alma stratejisinin öğretiminin Tarih dersinde hatırd tutma üzerinde anlamlı etkiler gösterip göstermediğini test etmektir.

Yöntem

Bu araştırmada, kontrol gruplu ön test son test deney deseni kullanılmıştır. Araştırma bir kontrol bir deney grubu üzerinde yürütülmüştür. Deney sürecinde deney grubuna strateji öğretimi, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim uygulanmıştır.

Katılımcılar

Araştırmaya Buca Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nın 3. sınıflarında öğrenim görmekte olan 72 (31 kız, 41 erkek) öğrenci katılmıştır. İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı öğrencileri ÖSS sınav sonuç sistemine göre yerleştirilmiş, başarı puanları birbirine yakın A ve B olmak üzere iki şubeye rasgele olacak şekilde ayrılmışlardır. Sınıfın doğal yapısını korumak amacıyla Cumhuriyet Tarihi dersine kayıtlı öğrenciler arasında hiçbir ayırım yapılmadan tüm öğrenciler araştırmaya alınmışlardır. Bu anabilim dalında öğretim programı gereğince Cumhuriyet Tarihi dersi zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katılan Cumhuriyet Tarihi dersi öğretim elemanın okuttuğu iki şubenin öğrencileridir. Araştırmada Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nın 3/A ve 3/B sınıfları arasından biri rasgele deney diğeri de kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Katılımları sağlanmış olmakla birlikte, devamsızlık nedeniyle ön ve/veya son ölçümleri alınamayan, hem deney hem de kontrol gruplarında derslere devamsızlık yapan öğrencilerden elde edilen veriler veri çözümlemesi sırasında dikkate alınmamıştır. Veri toplama araçlarının her birinin farklı tarihlerde, uygulamanın yapıldığı gün sınıfta olan öğrencilere uygulanması nedeniyle veri toplama aracına göre veri toplanan öğrenci sayıları değişim göstermiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı yoklama kullanılarak toplanmıştır.

Başarı testleri geliştirilirken önce ders kitaplarında yer alan konular analiz edilmiş, dersin yer aldığı dönemde ders izlenmiş ve dersi okutan öğretim elemanı ile görüşülerek içerik ve hedef ve hedef davranışlar belirlenmiştir. Tarih ve Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili hedef ve davranışlar incelenmiştir. Daha sonra Cumhuriyet Tarihi dersi için belirlenen hedef ve davranışlar için belirtke tablosu hazırlanmıştır.

Çoktan seçmeli başarı testi. Cumhuriyet Tarihi dersi başarı testi dersin öğretim elemanı ve araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Test maddelerinin geçerliliği için uzman (n=7) görüşü alınmış, sorularda gerekli düzeltme ve düzenlemeler yapıldıktan sonra başarı testi deneme formu oluşturulmuştur. Başarı testi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 140 öğrenciye uygulanmıştır. Yanıt anahtarında bazı seçenekleri boş bırakan ve eksik yanıtlayan öğrencilerin yanıtları değerlendirmeye alınmamıştır. Bu nedenle çözümlemeler 133 öğrencinin verdiği yanıtlar üzerinden yapılmıştır. Analizler sonunda, Maddelerin Ayırıcılık İndisi .23'ün altında olanlar testten çıkarılmıştır. Böylece 32 çoktan seçmeli maddeden oluşan başarı testi elde edilmiştir. Başarı testinin madde güçlük indisleri .23 ile .51 arasında değişim göstermektedir. Testin ortalama güçlük düzeyi .38 olarak belirlenmiştir. Elde edilen testin Güvenirlik Katsayısı (KR 20) .72 ve standart sapması 6.50'dir.

Yazılı yoklama. Yazılı yoklama için hazırlanan Cumhuriyet Tarihi dersi sınavı 5 soruyu içermektedir. Bu 5 soruluk test Cumhuriyet Tarihi dersi hedef ve hedef davranışları doğrultusunda hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular uzman (n=4) görüşüne sunulmuş, öneriler doğrultusunda

düzenlenmiştir. Bu sınavın “İki Uygulama” güvenirlik katsayısına bakılmıştır. Sınav deneme amacıyla 25 gün arayla (n=75) öğrenciye uygulanmıştır. Yazılı yoklamaya ilişkin değerlendirmeler Sosyal Bilgiler Anabilim Dalında görevli öğretim üyesi tarafından farklı zamanlarda yapılmıştır. İki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı .74 olarak bulunmuştur.

İşlem Yolu

Araştırma sırasında aşağıdaki işlemler yer almıştır;

1. Deneye başlamadan önce Cumhuriyet Tarihi dersinin hedef ve hedef davranışları, içerik açısından analizi, öğretim malzemeleri, ders planlarının ve başarı testlerinin hazırlanması.
2. Deney grubunda yer alan öğrencileri yetiştirmek amacıyla Not Alma Stratejisi Öğretimi Programı geliştirilmiştir.

Not Alma Stratejisi Öğretimi Programının Geliştirilmesi

Not alma strateji programı geliştirilirken aşağıdaki işlemlere yer verilmiştir.

- a) Öğrencilerin not alma edimlerinin ve eksikliklerinin değerlendirilmesi
 - b) Strateji programının hazırlanması
 - c) Taslak programın denenmesi ve düzeltilmesi
3. Rastgele deney ve kontrol gruplarına ayrılan öğrencilere “Başarı Testleri” nin ön test olarak verilmesi (21.09.2004- 23.09.2004).
 4. Deney grubunda yer alan öğrencilere Not Alma Stratejisi Öğretimi Programı'nın uygulanması. Aşağıda Not Alma Stratejisi Öğretimi Programı'nın uygulanmasıyla ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

Not Alma Stratejisi Öğretimi Programı'nın Uygulanması

DeneySEL çalışmaya başlamadan önce deney grubundaki öğrenciler yetiştirme programına alınmışlardır. Not Alma Stratejisi Öğretimi Programı'nın amacı öğrencilerin not alma stratejisinin ne olduğunu, nasıl kullanılacağını ve neden önemli olduğunu anlamalarını, bu stratejiye alışmalarını ve etkili olarak kullanmalarını sağlamak için öğrencileri not alma stratejisi hakkında bilgilendirip, yetiştirmektir. Bu yetiştirme süreci içerik olarak neden-sonuç ilişkilerini bulma, öğrenme malzemesindeki

önemli yerleri bulma, örgütlenmiş bir biçimde yazma, anahtar cümle ya da kelime kullanma, not almayı kapsamaktadır.

Not Alma Stratejisi Öğretimi Programının ilk aşamasının uygulanması dönem başında Cumhuriyet Tarihi dersi başlamadan önce yapılmış ve 4 saat 30 dk sürmüştür. İkinci aşamada ise uygulamalara Cumhuriyet Tarihi dersi ile bütünleştirilerek devam edilmiştir. Bir dönem boyunca öğrenciler 18 ders saatinde not alma çalışma yapraklarına not alarak dersi dinlemişlerdir. Ders sonunda çalışma yaprakları toplanmış ve her ders gösterdikleri not alma edimleri değerlendirilerek, bu konuda öğrencilere dönüt verilmiştir.

Not Alma Stratejisi Öğretimi Programının ilk aşamasının uygulanması sırasında deney grubunda işlenen konular, kontrol grubunda geleneksel öğretim yöntemlerinden anlatım ve soru cevap kullanılarak işlenmiştir. Bu yaklaşımla deney grubunda geçirilen sürenin bozucu etki yapması önlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacının deney ve kontrol grubuyla eşit süre birlikte olması sağlanmıştır.

5. Denel işlemlerin gerçekleştirilmesi (Aşağıda ayrı bir başlık olarak verilmektedir).
6. Denel işlemlerden sonra “Başarı Testleri” nin son test olarak verilmesi (20.12.2004-22.12.2004).
7. Katılımcıların hatırd tutma düzeylerini belirlemek amacıyla 22.02.2005-24.02.2005 başarı testlerinin tekrar uygulanması.

Denel İşlemler

Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nın öğretim programları incelendiğinde, deneysel çalışmanın gerçekleştirileceği Cumhuriyet Tarihi dersinin haftada toplam 2 saat olduğu görülmüştür. İlk dönem boyunca toplam 15 hafta, 30 ders saati Cumhuriyet Tarihi dersine ayrıldığı belirlenmiştir. Deneysel çalışma ise Ekim, Kasım, Aralık aylarında 9 hafta, toplam 18 ders saatinde yapılmıştır.

Strateji öğretimi ve geleneksel öğretim gruplarında konular aynı zamanda işlenmeye başlanmış ve her iki grupta da aynı konular işlenmiştir. Gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra uygulanmaya başlanmıştır. Araştırma sırasında not alma stratejisinin öğretimi birinci araştırmacı tarafından, ders konularının öğretimi dersin öğretim elemanı tarafından gerçekleştirilmiştir. Aşağıda önce deney grubundaki denel işlemlere daha sonra kontrol grubunda yapılan işlemlere yer verilecektir.

Deney Grubu

Deney grubunda öğrenme stratejilerinden not alma stratejisinin öğretimi yapılmıştır. Bu strateji uygulanırken aşağıdaki adımlar izlenmiştir: (1) Öğrenme malzemesinin öğretmen tarafından düz anlatım yöntemi ile sunulması.(2) Sunum içinde yeri geldikçe öğretmen tarafından öğrencilere sorular sorulması. (3) Bu soruların öğretmen ve öğrenciler tarafından yanıtlanması. (4) Öğrencilerin öğrenme malzemesinin anlatımı içinde geçen neden-sonuç ilişkilerini bulmaları. (5) Öğrencilerin öğrenme malzemesinin anlatımı içinde yer alan önemli yerleri bulmaları. (6) Öğrencilerin öğrenme malzemesinin anlatımını örgütlenmiş bir biçimde yazmaları. (7) Öğrencilere öğrenme malzemesinden alınan notlara anahtar cümle ya da kelime eklenmesi için dersin sonunda 10 dakika zaman verilmesi. (8) Öğrencilerin not alma çalışma yapraklarının ders bitiminde toplaması ve not alma strateji edimlerinin değerlendirilmesi. (9) Gelecek dersin başında konuya geçilmeden, öğrencilere not alma stratejisi edimleri ile ilgili dönüt verilmesi.

Kontrol Grubu

Öğrenme malzemesinin öğretmen tarafından düz anlatım yöntemi ile sunulmuştur. Sunum içinde yeri geldikçe öğretmen tarafından öğrencilere sorular sorulmuştur. Bu sorular öğretmen ve öğrenciler tarafından yanıtlanmıştır. Dersin son 10 dakikasında derste işlenen konular öğretmen tarafından kısaca tekrar edilmiştir.

Yukarıda açıklanan denel işlemler 2004-2005 eğitim öğretim yılı 6.10.2004 – 17.12.2004 tarihleri arasında 9 haftalık bir sürede tamamlanmıştır. Öğrencileri yetiştirme süresi ve ön test-son testlerin uygulanması, bu süre dışında tutulmuştur.

Denel işlemlerin geçerliğini sağlamak için bazı önlemler alınmıştır. Denel işlem öncesinde öğrencilerin not alma stratejisi konusunda eksiklikleri olduğu düşünülmele birlikte not alma stratejisindeki edimlerinin nasıl olduğu ve eksikliklerinin olup olmadığı incelenmiştir. İhtiyaçlarına uygun bir programın hazırlanması için öğrencilerin strateji kullanımlarının değerlendirilmesine gereksinim duyulmuştur. Değerlendirmenin yapıldığı D.E.Ü Buca Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 2. sınıf öğrencileri bu araştırmanın deneklerini oluşturacakları için 2003-2004 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında 2. sınıfların A ve B şubelerinde iki ayrı derste değerlendirme yapılmıştır. Bu dersler Osmanlı Tarihi ile Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası'dır. Her iki derste öğrenciler üzerinde önce doğal gözlem yapılarak kendiliğinden derste not alan öğrenciler belirlenmiştir. Bu

sayının her iki şubede çok az olduğu görülmüştür. Ayrıca derste etkili not alma stratejisini kullanan ancak o derste not almadığı için doğal gözlem yoluyla belirlenemeyen öğrencileri saptamak amacıyla bir başka derste not alma çalışma yaprağı dağıtılarak öğrencilerden not almaları istenmiştir.

Her iki ders ve uygulamalarından elde edilen sonuçlar doğrultusunda her iki şubedeki öğrencilerin not alma konusunda bazı eksiklikleri olduğu ve yeterli edim gösteremedikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin notları incelendiğinde saptanmış olan güçlükler not alma strateji programının içeriğinin oluşmasını sağlamıştır.

Denel işlem öncesi ve sonrası uygulanan çoktan seçmeli başarı testi, yazılı yoklama testi ve son testlerin uygulanmasından bir süre sonra uygulanan hatırd tutma testlerinin uygulamalarının yapılacağı tarihler hem deney hem de kontrol grubundaki öğrencilere önceden haber verilmeden yapılmıştır.

Unutmanın yaratacağı bozucu etkinin ortadan kaldırılması için hem deney hem de kontrol grubunda son ölçüm başarı testi ve yazılı yoklama uygulamalarının derste işlenen konuların hemen bitiminde yapılmasına özen gösterilmiştir.

Denel işlem süresince deney ve kontrol gruplarındaki derse ayrılan zaman ve öğrenciler ile birlikte kalınan süre eşit tutulmuştur.

Denel işlemlerin yürütüldüğü deney grubundaki öğrencilerin her hafta derste doldurdukları not alma çalışma yaprakları toplanmış, not alma stratejisini kullanımları değerlendirilmiş ve öğrencilere bu konuda dönüt verilmiştir. Not alma stratejisi kullanımlarının her hafta gelişme gösterdiği ve etkililiğinin arttığı gözlenmiştir.

Ayrıca araştırmacı hem deney hem de kontrol grubunda gerçekleştirilen işlemlerin hepsine katılmış ve ortaya çıkabilecek herhangi bir bozucu etkinin (deney ve kontrol grubundaki deneklerin ek çalışma alması, sınıf dışından yardım alınması vb.) ortaya çıkmadan önlenmesi sağlanmıştır.

Verilerin çözümlemesi SPSS bilgisayar paket programıyla Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Bağımlı Gruplar *t* testi, Bağımsız Gruplar *t* testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular

Strateji öğretimi ve geleneksel öğretimin tarih başarısı üzerindeki etkilerini incelemek için öncelikle her iki grupta yer alan öğrencilerin dönem başındaki başarı düzeyleri arasında anlamlı farklılıkların olup

olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla strateji öğretimi ve geleneksel öğretim gruplarının, çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı yoklama ön ölçümlerine göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları hesaplanmış, grupların Aritmetik Ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için *t* testi yapılmış, sonuçlar Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1

Strateji Öğretimi ve Geleneksel Öğretim Gruplarının Çoktan Seçmeli Başarı Testi ve Yazılı Yoklama Ön Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t-testi Sonuçları

Testler	Gruplar	n	\bar{X}	S	Sd	t	p
Çoktan seçmeli	Strateji öğretimi	21	16.52	3.31	40	.47	.63
	Geleneksel öğretim	21	16.10	2.49			
Yazılı yoklama	Strateji öğretimi	20	15.60	7.44	39	.94	.35
	Geleneksel öğretim	21	17.95	8.48			

Tablo 1 incelendiğinde, çoktan seçmeli başarı testi ön ölçümlerinde, strateji öğretimi grubunun ortalamasının geleneksel öğretim grubunun ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Yazılı yoklamada ise strateji öğretimi grubunun ortalamasının geleneksel öğretim grubunun ortalamasından düşük olduğu görülmektedir. Tablo 1’de yer alan *t* testi sonuçlarına göre strateji öğretimi grubu ile geleneksel öğretim grubunun ön ölçüm ortalamaları arasındaki farkın çoktan seçmeli başarı testinde [$t_{(40)}=,47$] ve yazılı yoklama testinde [$t_{(39)}=,94$] anlamlı olmadığı yani, grupların başarı düzeylerinin başlangıçta birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Strateji öğretimi ve geleneksel öğretimin etkilerini inceleyebilmek için grupların, çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı yoklama son ölçümlerine göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları hesaplanmış, Aritmetik Ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için *t* testi yapılmış, sonuçlar Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2

Strateji Öğretimi ve Geleneksel Öğretim Gruplarının Çoktan Seçmeli Başarı Testi ve Yazılı Yoklama Son Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t-testi Sonuçları

Testler	Gruplar	n	\bar{X}	S	Sd	t	p
Çoktan seçmeli	Strateji öğretimi	21	19.62	3.98	40	2.63	.01
	Geleneksel öğretim	21	16.43	3.85			
Yazılı yoklama	Strateji öğretimi	20	52.65	17.08	39	2.14	.03
	Geleneksel öğretim	21	41.62	15.09			

Tablo 2 incelendiğinde çoktan seçmeli başarı testi son ölçümlerinde, strateji öğretimi grubunun çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı yoklama ortalamasının geleneksel öğretim grubunun çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı yoklama ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı yoklama son ölçümlerine göre yapılan *t* testi sonuçlarına bakıldığında, strateji öğretimi grubu ortalamaları ile geleneksel öğretim grubu ortalamaları arasındaki farkın çoktan seçmeli başarı testinde de [$t_{(40)}=2,63$, $p<,05$] yazılı yoklama testinde de anlamlı olduğu anlaşılmaktadır [$t_{(39)}=2,14$, $p<,05$]. Sonuç olarak strateji öğretiminin tarih başarısı üzerinde geleneksel öğretime göre daha olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

Grupların denel işlem öncesi ve sonrası, kendi içlerindeki başarı düzeylerini karşılaştırmak için her iki grupta yer alan öğrencilerin çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı yoklama ön ölçüm ve son ölçümlerine göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları hesaplanmıştır. Ön ölçüm ve son ölçümlerden elde edilen Aritmetik Ortalamalar arasında farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için *t* testi yapılmış, sonuçlar Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3'te yer alan *t* testi sonuçlarına göre çoktan seçmeli başarı testinde strateji öğretimi grubunun ön ve son ölçüm ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu [$t_{(40)}=2,02$, $p<,05$] geleneksel öğretim grubunun ön ve son ölçüm ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır [$t_{(40)}=2,02$, $p<,05$]. Yazılı yoklamada strateji öğretimi grubunun [$t_{(38)}=2,02$, $p<,05$] ve geleneksel öğretim grubunun [$t_{(40)}=2,02$, $p<,05$] ön ve son ölçüm ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır. Sonuç olarak strateji öğretiminin tarih başarısı üzerinde geleneksel öğretime göre daha olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

Tablo 3

Strateji Öğretimi ve Geleneksel Öğretim Gruplarının Çoktan Seçmeli Başarı Testi ve Yazılı Yoklama Ön Ölçüm ve Son Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t testi Sonuçları

Testler	Gruplar	Ölçümler	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Çoktan seçmeli	Strateji öğretimi	Ön ölçüm	21	16.52	3.31	40	2.74	.00
		Son ölçüm	21	19.62	3.98			
	Geleneksel öğretim	Ön ölçüm	21	16.10	2.49	40	.33	.66
		Son ölçüm	21	16.43	3.85			
Yazılı yoklama	Strateji öğretimi	Ön ölçüm	20	15.60	7.44	38	8.53	.00
		Son ölçüm	20	52.65	17.08			
	Geleneksel öğretim	Ön ölçüm	21	17.95	8.48	40	6.27	.00
		Son ölçüm	21	41.62	15.09			

Strateji öğretimi ve geleneksel öğretimin öğrencilerin hatırd tutma düzeyi üzerindeki etkilerini incelemek için öncelikle her iki grupta yer alan öğrencilerin son test puanlarındaki farklılıklar dikkate alınarak, strateji öğretimi ve geleneksel öğretimin hatırd tutma üzerindeki etkilerinin son test puanlarından bağımsız olup olmadığına bakılmıştır.

Bu amaçla strateji öğretimi ve geleneksel öğretim gruplarının, çoktan seçmeli başarı testi ve yazılı hatırd tutma testi ölçümlerine göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları hesaplanmış, grupların Aritmetik Ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için Bağımlı Gruplar t-testi yapılmış, sonuçlar Tablo 4'te özetlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde çoktan seçmeli hatırd tutma testi ve yazılı hatırd tutma testi ölçümlerinde, strateji öğretimi grubunun ortalamasının geleneksel öğretim grubunun ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Tablo 4'te yer alan Bağımlı t-testi sonuçlarına göre hatırd tutma ölçümlerinde strateji öğretimi grubu ile geleneksel öğretim grubu arasındaki fark çoktan seçmeli testte de [$t_{(38)}=2,11$; $p<,05$] yazılı yoklamada da anlamlıdır [$t_{(39)}=5,38$; $p<,05$]. Sonuç olarak not alma stratejisinin öğretiminin öğrencilerin hatırd tutmaları üzerinde geleneksel öğretime göre daha olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

Tablo 4

Strateji Öğretimi ve Geleneksel Öğretim Gruplarının Çoktan Seçmeli ve Yazılı Hatırda Tutma Testi Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Bağımlı t testi Sonuçları

Hatırda tutma testleri	Gruplar	n	\bar{X}	S	Sd	t	p
Çoktan seçmeli	Strateji öğretimi	20	21.40	3.33	38	2.11	.00
	Geleneksel öğretim	20	16.50	3.05			
Yazılı yoklama	Strateji öğretimi	20	46.10	16.57	39	5.38	.00
	Geleneksel öğretim	21	25.38	11.12			

Son ölçüm ve hatırda tutma ölçümlerden elde edilen Aritmetik Ortalamalar arasında farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için *t* testi yapılmış, sonuçlar Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5

Strateji Öğretimi ve Geleneksel Öğretim Gruplarının Çoktan Seçmeli Test ile Yazılı Yoklama Son Ölçüm ve Hatırda Tutma Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, t testi Sonuçları

Hatırda tutma testi	Gruplar	Ölçümler	n	\bar{X}	S	Sd	t	p
Çoktan seçmeli	Strateji öğretimi	Son ölçüm	21	19.62	3.98	39	1.56	.12
		Hatırda tutma ölçüm	20	21.40	3.33			
Çoktan seçmeli	Geleneksel öğretim	Son ölçüm	21	16.43	3.85	39	.07	.96
		Hatırda tutma ölçüm	20	16.50	3.05			
Yazılı yoklama	Strateji öğretimi	Son ölçüm	20	52.65	17.08	38	1.23	.23
		Hatırda tutma ölçüm	20	46.10	16.57			
Yazılı yoklama	Geleneksel öğretim	Son ölçüm	21	41.62	15.09	40	3.98	.00
		Hatırda tutma ölçüm	21	25.38	11.12			

Tablo 5'te yer alan *t* testi sonuçlarına göre çoktan seçmeli başarı testinde strateji öğretimi grubunun [$t_{(39)}=2,02$] ve geleneksel öğretim grubunun [$t_{(39)}=2,02$] son ve hatırdada tutma ölçüm ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Yazılı yoklamada strateji öğretimi grubunun son ve hatırdada tutma ölçüm ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildir [$t_{(38)}=2,02$]. Geleneksel öğretim grubunun ise [$t_{(40)}=2,02$, $p<.05$] son ve hatırdada tutma ölçüm ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır. Sonuç olarak geleneksel öğretim grubundaki öğrencilerin son test-hatırdada tutma testi arasındaki bilgi kaybının farklılık oluşturacak kadar fazla olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Not alma stratejisinin öğretimi öğrencilerin Tarih başarısını artırmaktadır. Not alma stratejisinin öğretiminin yapıldığı strateji öğretim grubunun not alma stratejisi kullanma becerilerinin denel işlem süresince arttığı gözlemlenmiş ve etkili not alan öğrenenler haline geldikleri görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin not alma stratejisinden sağladıkları faydanın Tarih başarıları üzerinde olumlu etkileri vardır. Bu sonuç, hem ülkemizde hem de yurtdışında strateji öğretiminin farklı öğretim düzeylerinde ve farklı konu alanlarında başarıyı arttırdığını saptayan araştırma sonuçlarını desteklemektedir (Açıkgöz, 1984; Altınok, 2004; Bedir, 1998; Bethell, 1983; Block, 1993; Daley, 1998; Doğan, 2002; Ferguson, 2001; Loncaric, 1986; Mayer, 1996; Sezgin, 2004; Stevens, 1988; Tregaskes, 1987; Wachter 1993; Ward ve Rosetta, 2001).

Bu sonuç bu araştırmada incelenen not alma stratejisinin, akademik başarı üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmaların sonuçlarıyla da tutarlılık göstermektedir. Örneğin Faber (1987); Najjar (1997); McIntyre (1990); Oğuz (1999); Simons (1988) not alma stratejisinin öğretimini yaptıkları araştırmalarında bu stratejinin öğretiminin öğrenci başarısını önemli ölçüde arttırdığını belirlemişlerdir.

Not alma stratejisinin kullanıldığı süreçte öğrencinin pasif alıcı durumunda dinleyici olarak derste bulunması engellenmektedir. Kontrol grubunun tersine strateji öğretim grubundaki öğrenciler aktif bir biçimde bilgileri örgütlemekte, anlamlandırmakta ve böylece bilgiyi işlemektedirler. Bu nedenlerden dolayı yapılan bu araştırmada strateji öğretim grubu Tarih dersinde kontrol grubuna göre daha başarılı olmuştur. Bu sonuç üzerinde strateji seçimi de etkili olmuş olabilir. Faber (1987) öğretim materyali açıklamalı tür metin ise not almanın etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Tarih dersi içerik olarak açıklamalı tür metinleri içerdiği için araştırmanın sonucu bu bulguları desteklemektedir.

Başarı testleri açısından bakıldığında test başarı için sadece ders konusu bilgilerini bilmenin yeterli olmadığı, yazılı yoklamada ya da çoktan seçmeli başarı testinde testleri yapmaya ilişkin bazı becerilerinin kullanmasının gerektiği bilinmektedir. Örneğin yazılı yoklama için örgütleyerek yazma, önemli noktaları yazma vb stratejileri kullanma, çoktan seçmeli testte ise zamanı iyi kullanma, çeldiricilere takılmama, en doğru yanıt bulma vb. stratejilerin kullanılması başarıyı artırıcı birer ölçüttür (Açıkgöz, 2007). Bu araştırmada strateji öğretim grubu ve geleneksel öğretim grubu arasında yapılan karşılaştırmalı ön-son test ölçümlerinde ve grupların kendi içlerinde yapılan ön-son test ölçümlerinde strateji grubunda da geleneksel öğretim grubundaki kadar olmamakla birlikte yazılı test sonuçlarındaki başarı artışının çoktan seçmeli başarı testindekinden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarının üniversite öğrenimleri süresince başarı ölçümünde sosyal bilimler alanı gereği olarak daha çok yazılı yoklama türü testlerle test edilmiş olmalarının test çözme stratejilerini kullanma konusundaki becerilerinde birtakım azalmalar yaratmış olabileceği düşünülmektedir. Böyle bir olası beceri kullanım eksikliğinin strateji öğretim grubunda not alma stratejisi öğretiminin yapılmış olmasının sağladığı birtakım avantajların çoktan seçmeli ve yazılı test sonuçları arasında çok fazla fark yaratmasını önlediği söylenebilir.

Not alma stratejisinin öğretiminin, öğrencilerin hatırda tutmaları üzerinde olumlu etkileri vardır. Bu sonuç not alma stratejisinin hatırda tutmayı kolaylaştırdığını belirleyen araştırma bulgularını desteklemektedir (Chang, 1987; Miller, 1995; Sinatra, 1995; Tucker, 1988).

Jackson (2000) ve Eggert (2001) not almanın etkili dinleme ve yazmaya olanak sağlayarak hatırda tutma için etkili bir öğretimsel bileşen olduğunu belirtmekte ve kısa süreli belleği zayıf olan öğrenciler için yazarak hatırda tutmaya çalışmanın önemine değinmektedirler. Bu araştırmanın sonucu bu düşünceleri desteklemektedir.

Strateji öğretim grubunun kontrol grubuna göre hatırda tutma düzeylerinin daha yüksek olması şaşırtıcı değildir. Çünkü öğrenciler not alma stratejisini kullanırken, anlatım içindeki neden-sonuç ilişkilerini, önemli yerleri, ana noktaları, olaylar arasındaki ilişkileri vb. anlamaya çalışarak dinlemeleri gerekmektedir. Bu durumda öğrenciler daha anlamlı öğrenmeler gerçekleştirmektedirler. Böylece öğrenilenlerin hatırlanması kolaylaşmaktadır. Yani öğrencilerin bilgiyi işleme düzeyleri artmaktadır. Ayrıca Atkinson ve Shiffrin, kısa süreli depodan uzun süreli depoya geçen

bilgi miktarı ve biçiminin öncelikle burada kullanılan kontrol süreçlerinin bir fonksiyonu olduğunu belirtmektedirler (Açıkgöz, 2003). Bu çalışmada not alma ve not alma işleminden sonra bu notlara anahtar sözcük, cümle eklemenin kısa süreli depodan uzun süreli depoya geçen bilgi miktarı ve biçimi üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu söylenebilir. Weinstein ve Mayer (1986) anlam çıkararak not alınan bilgilerin uzun süreli bellekten çalışan belleğe aktarılmasında etkili olduğunu belirtmektedirler.

Hatırda tutma açısından bakıldığında çoktan seçmeli test önerilen seçenekler arasından doğru seçeneği tanımaya dayanmaktadır. Yazılı yoklamada ise Hemen hemen hiçbir ipucu olmaksızın yazıyla tekrarlanmasıdır (Açıkgöz, 2003). Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar açısından bakıldığında da benzer bir durum görülmektedir. Çoktan seçmeli son test-hatırda tutma testinde bilgi kaybı açısından hem strateji öğretim grubunda hem de geleneksel öğretim grubunda anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Ancak yazılı yoklamada strateji öğretimi grubunun son ve hatırda tutma ölçüm ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı, geleneksel öğretim grubunun ise son ve hatırda tutma ölçüm ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Geleneksel öğretim grubundaki öğrencilerin son test-hatırda tutma testi arasındaki bilgi kaybının farklılık oluşturacak kadar fazla olduğu söylenebilir. Sonuç olarak strateji öğretimi grubunun hatırda tutma konusunda strateji öğretiminin de etkisiyle daha başarılı oldukları söylenebilir.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan çıkarılabilecek önemli bir sonuç ise öğrenme stratejilerinin öğretmen adaylarına öğretilmesinin özel bir önem taşıdığıdır. Ne yazık ki, ülkemizde Sosyal Bilgiler öğretmeni yetiştiren kurumların ders programlarına bakıldığında öğretmen adaylarının alanlarına yönelik öğrenme stratejileri bilgilerini geliştirecek ve uygulamaya dönük olarak düzenlenmiş derslerin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kendi öğrencilik yıllarında bu yönlerini geliştirici çalışmalara katılma olanaklarının olmaması, onların öğretmen olduklarında verdikleri derslerde strateji öğretimi yapma ya da bu konuda model olma düzeylerinin düşmesine neden olmaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumların programlarına öğrenme stratejilerinin öğretimine yönelik yaklaşımlarla ilgili derslerin konulması ve bu alanda araştırmalar yapılması gerekmektedir. Ancak ülkemizde bu konuyla ilgili araştırmaların sayısı çok azdır. Tarih dersini etkili bir biçimde öğrenmeye ilişkin bir strateji programının geliştirilmesi ve uygulanmasıyla ilgili araştırma sonuçlarının bu boşluğu doldurması beklenmektedir.

Kaynakça/References

- Açıkgöz, Ü. K. (1984). *Yabancı dil sözcüklerinin öğretilmesinde bellek destekleyici anahtar sözcük yönteminin etkileri*.Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Açıkgöz, Ü. K. (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Açıkgöz, Ü.K. (2007). *Başarmak elimizde*. İzmir: Biliş Yayınları.
- Altınok, H. (2004). *İşbirlikli öğrenme, kavram haritalama, fen başarısı, strateji kullanımı ve tutum*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Appleby, D.C. (2003). *Strategies to maximize note-taking efficiency*. <http://www.as.wvu.edu/psyc/undergrad/handbook/studentsuccess/notetaking>
- Bedir, H. (1998). *Türk öğrencilerin okuma anlama yetilerinde bilişsel öğrenme stratejileri kullanımlarının etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Berndt, C. A. (1996). *Notetaking strategies for university-bound learners*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. University of Victoria, Canada.
- Bethell, F. C. (1983). *Visual networking as a learning strategy for high school history instruction*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Stanford University.
- Block, C. C. (1993). Strategy instruction in a literature-based reading program. *The Elementary School Journal*, 94, 2, 139-151.
- Brown, S. A. ve Miller D.E. (1996). *The active learner*. Los Angeles: Roxbury Publishing Company.
- Carpenger, K.W. (2000). *The impact of guided and columnar note taking on the academic performance of students with learning disabilities*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. University of Central Florida.
- Chandler, J. (2003). *Take notes: getting the best out of lectures*. <http://www.lis.newport.ac.uk/studyzone/publications>.
- Chang, S. J. (1987). *An application of schema theory to school learning: learning geograpy with the help of a notetaking schema*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. The University of Texas at Austin.

- Ciardiello, A. V. (2002). *Helping adolescents understand cause/effect text structure in social studies*. <http://www.maine207.k12.il.us>.
- Daley, J. D. (1998). *Effects of modeling cognitive learning strategies to middle school students studying social studies content*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. The University of Texas at Austin.
- Doğan, B. (2002). *Strateji öğretiminin işbirlikli ve geleneksel sınıflarda okuduğunu anlama becerileri, güdü ve hatırda tutuma üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Eggert, A.C. (2001). *An investigation of notetaking as predictor of course performance and course evaluation*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Tennessee.
- Faber, J. E. (1987). *The effect of note taking training on ninth-grade students' comprehension of expository and high interest material*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Florida Atlantic University.
- Fender, G. (2001). *Öğrenmenin abc'si*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ferguson, J. C. (2001). *Effects of metacognitive strategy instruction on sixth grade students' content reading comprehension*. Yüksek Lisans Tezi. Boston University.
- Fowler, B. (2003). *Note taking strategies: a college success workshop*. <http://www.kcmetro.cc.mo.us/longview/humanities/english/ntstrat.htm>
- Jacobsen, D. R. (1989). *The effects of taking class notes using the Cornell method on students' test performance and note-taking quality*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of Oregon.
- Jackson, F. R. (1987). *A comparison of study skills technique: mapping, self-selected strategies and self-selected strategies with text-based questions for social studies achievement*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. The University of North Carolina.
- Kiewra, K. A. (2002). *How classroom teachers can help students learn and teach them how to learn*. http://www.findaarticles.com/cf_dls/m0NQM/2_41/90190494/p1/article.
- Kreis, S. (2000). *The history guide. A student's guide to the study of history*. <http://www.historyguide.org>.
- Liebenson, M. M. (1996). *Study power*. Chicago: World Book Inc.
- Lubliner, S. (2001). *The effects of cognitive strategy instruction on students' reading comprehension*. Yüksek Lisans Tezi. University of San Francisco.

- Mayer, R. E. (1996). Learning strategies for making out of expository text. *Educational Psychology Review*, 8, 4, 357-371.
- Mcintyre, S. R. (1990). *The relationship between information processing and notetaking effectiveness as demonstrated by university undergraduates*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Indiana University.
- Melton, J. (2000). *Text patterns to support reading of information*. <http://www.fp3e.adhost.com/big6/enevletter/archives/spring00/pages>
- Meltzer, L., Katzir-Cohen, T. ve Miller, L. (2001). The impact of effort and strategy use on academic performance: Student and teacher perceptions. *Learning Disability Quarterly*, 24, 2, 58-98.
- Miller, N. P. (1995). *The effect of working memory, an advance organizer and modeled notetaking on listening comprehension of innercity fifth graders*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. University of San Francisco.
- Mountford, P. ve Price, I. (2004). Thinking skills, assessment for learning and literacy strategies in teaching history. *Teacher Development*. 8, 2, 233-239.
- Najar, R. L. (1997). *The effects of note taking strategy instruction on comprehension in ESL texts*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hawaii University.
- Nist, S., Holschuh, P. J. (2000). *Active learning strategies for college success*. London: Ally and Bacon.
- O'Connor, T. ve Lumsden, L. (2003). *Note taking strategies*. <http://www.trintycollge.edu>
- Oğuz, A. (1999). *Derste not almanın öğrenme ve hatırlama düzeylerine etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Palincsar, A. S. ve Brown, A. L. (1983). Reciprocal teaching of comprehension-monitoring activities. Technical Report No: 269, *Reading and Communication Skills*. Eric: ED225135
- Peery, M. G. (1996). *A learning to learn strategy applied to high school history*. Yüksek Lisans Tezi. The University of New Brunswick.
- Perez, J. C. N., ve diğerleri (1998). Learning strategies, self-concept and academic-achievement. *Psicothema*, 10, 1, 97-109.
- Reed, E.W. ve Griffin, B.A. (1993). *Helping your child learn history*. <http://www.ed.gov./pubs/parents/history/index.html>.
- Reed, J. H. (1998). *Effect of a model for critical thinking on student achievement in primary source document anlysis and interpretation, argumentative reasoning*,

- critical thinking dispositions, and history content in a community college history.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of South Florida.
- Rich, R. Z., Blake, S. (1994). Using pictures to assist in comprehension and recall. *Intervention in School and Clinic*, 29, 5, s. 271
- Sezgin, S. G. (2004). *Strateji öğretiminin fizik başarısı, tutum, başarı güdüsü üzerindeki etkileri ve strateji kullanımı.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Simons, M. K. (1988). *The effects of training college algebra students in note taking on achievement.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. The Florida State University.
- Sinatra, P. M. (1995). *The effects of notetaking skills training among academically underprepared urban college freshmen.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fordham University.
- Stevens, R. J. (1988). Effects of strategy training on the identification of the main idea of expository passages. *Journal of Educational Psychology*, 80, 1, 21-26.
- Strong, R. W., Tculescu, G.M., Perini, M. J., Silver, H. F. (2002). *Reading for academic success.* California: Corwin Press; Inc.
- Tregaskes, M. R. (1987). *Metacognitive strategies: their effects on reading comprehension of sixth-grade social studies students.* Yüksek Lisans Tezi. Brigham Young University
- Tucker, B. N. (1988). *A comparison of three note-taking strategies on immediate recall and retention.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Purdue University.
- Vandersteop-S. W., Pintrich, P.R., Fagerlin-A. (1996). Disciplinary differences in self-regulated learning in college-students. *Contemporary Educational Psychology*, 21, 4, 345-362.
- Vass, P. (2002). *Thinking skills and the learning of primary history: thinking historically through stories.* <http://www.brookes.ac.uk>.
- Vass, P. (2003). *Thinking skills and the learning of primary history.* <http://www.brookes.ac.uk>.
- Wachter, L. N. (1993). *An investigation of the effects of hierarchical concept mapping as a prefatory organizer on fourth-grade students' comprehension and retention of expository prose.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pennsylvania State University.
- Ward, W., Rosetta, R. (2001). *The effectiveness of instruction in using reading comprehension strategies with eleventh grade social studies students.* Yüksek Lisans Tezi. The University of Mississippi.

Duygu Çetingöz & Kamile Açıkgöz

- Weinstein, E. C. and Mayer, R. E. (1986). *The teaching of learning strategies*. Bulunduđu Eser: Wittrock, M. C. (Ed.), Handbook of Research on Teaching, New York: MacMillan, s. 315-327.
- Williams, J. P. (2000). *Strategic processing of text: improve reading comprehension of students with learning disabilities*. <http://www.ericfacility.net/databases>.
- Yokoi, L.M. (1998). *The development context of notetaking: a qualitative examination of secondary-level student notetaking*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. State University of New York at Albany.

İletişim/ Correspondence:

Dr. Duygu Çetingöz
Dokuz Eylül Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
e-posta: duygu.cetingoz@deu.edu.tr

Received: 12.12.2008
Revision received: 02.04.2009
Approved: 25.04.2009